

Schönberger Armand (1885-1974)

Kávéházi koncert, 1928.

Olaj, vászon, 99,5x80,5 cm
Jelezve jobbra lent:
Schönberger A. 1928.

Kikiáltási ár: 7 500 000 Ft

Schönberger Armand: *Koncert*, 1926-27,
Türr István Múzeum, Baja

Schönberger Armand: *Kávéház*, 1927 körül, (lappang)

1901-től a Képzőművészeti Főiskola esti aktrajzolásain, 1903-tól Anton Azbe müncheni szabadiskolájában, majd az Akadémián folytat művészeti tanulmányokat. 1906 és 1912 között nyaranta Nagybányán dolgozik. 1909-ben Párizsba látogat, mely élmény meghatározó későbbi művészetére. 1910-től szerepel kiállításokon, kezdetben szobrászként. 1917-ben festményekkel a „Fiatlok” második csoportkiállításán vesz részt a Nemzeti Szalonban. 1923-ban a Belvedereben, 1930-ban a Tamás Galériában rendezik meg gyűjteményes kiállításait. 1927-től rendszeresen szerepel a KUT tárlatain. Az évtizedfordulón több sikeres külföldi egyéni (Nagyvárad, Pozsony, Stockholm) és csoportkiállítás (Nürnberg) vesz részt. Érett festői korszaka a húszas-harmincas évekre esik, ekkor festi főműveit; nagyváros-képeit, csendéleteit és figurális kompozícióit.

A nagyváros festője

Baudelaire a modern élet, a nagyváros festőjét úgy jellemzi, mint akinek „Éppúgy éltető közege a tömeg, mint madárnak a levegő, halnak a víz. Sz szenvedélye és tevékenysége egyggyé válik a tömeggel...tökéletes szemlélő, aki számára rendkívüli öröm befészkelni a nyüzsgésbe és mozgásfolyamba...Távol lenni az otthontól és mindenütt otthon lenni; látni a világot, a világ közepében lenni és mégis rejtve maradni a világ elől ..., inognitoba burkolózni” (Charles Baudelaire: *The Painter of Modern Life*, In.: *The Painter of Modern Life and Other Essays*, Phaidon Press, Oxford, 1964, 9. oldal). Baudelaire 1863-ban a világvárossá váló Párizs egyik impresszionista festőjébe vetíti az ideális modern művészlől alkotott képét, jellemzése hazai körülmények között viszont sokkal inkább a húszas évek festőinek nagyvárosi élményével hozható kapcsolatba, semmint a városból a természetbe menekülő nagybányaiakkal. A modern nagyváros színterei, a modern polgár szórakozóhelyei, a tömeg, az utcák forgataga ekkor kerítik hatalmukba a hazai festőket, Gábor Jenőt, Gyenes Gittát, Scheiber Hugót, Schiller Gézát, Szobotka Imrét, Vörös Gézát és Schönberger Armandot.

Budapest, a kávéházak városa

A húszas évek elején Schönberger számára a nagyvárosi élményt a kívülről, nagy rálátásból szemlélt külvárosképek, a kikötők, hidak világa jelenti, a húszas évek közepétől azonban egy újfajta, mámorító élmény keríti hatalmába, amely hűvös távolságtartásra, feladására kényszeríti: a kávéházak, mulatók, kabarék zsúfolt, zajos, mozgalmas világa, a nagyvárossá avanszált Budapest éjszakai élete. Ez a képtípus gyakorta kávéházi koncertek formáját ölti (*Kávéház*, 1927 körül; *Koncert*, 1926-27), beolvastva a korábban egyedül, vagy csoportban zenélők figuráit. Az új közegben lepatann róluk az árkádia-képek idillikus, hermetikus burka, s a zenészek szinte egybeolvadnak a hullámzó tömeggel. Míg a zenélés, a zenészek az évtized elején még a valóságból való elvágyódást jelképezik, az évtized közepén már szerves tartozékai a nagyon is evilági, megéltékülő nagyvárosi enteriőrnek. A közönség sem statikus csoportportré, hanem a baudelaire-i értelemben vett arctalan tömeg, amelyben el lehet rejtőzni, s amelyben nincsenek individualizált arcok, inkább mintha mindenki a festő és felesége arcvonásait vélhetnénk felfedezni.

A *Kávéházi koncert* című jelen képen még a hegedűs is önarcoképi jegyeket hordoz, jelezve Schönberger vonzódását a zenéhez, aki maga is játszott hangszeren.

A szűk kivágatú kép tömött, klausztrófóbiás teréből a festő szinte kiszippantja a levegőt; az emberek és tárgyak egymásra tolnak, behatolnak egymás intim terébe, melynek képi megoldása, térszemlélete Delaunay orfikus kubizmusához áll legközelebb. Magánszféra és nyilvános sféra közötti határ leomlik ebben az eufórikus életélményben, melyet az intenzív színvilág, a formatobzódás, a figurák és a köztes tér egymásba hatoló elemeikre való felfűzése, homogenizálása is erősít.

A kávéház-képek vonulatába illeszkedő *Kávéházi koncert* egy időben készült, kisebb méretű méltó párja az életmű egyik kiemelkedő darabjának, a maga korában sokat reprodukált és kitüntetett, jelenleg a bajai múzeumban őrzött *Koncert* című képnek.

Dr. András Edit

